

Projectplan Lopikerwaardroute Maatregelen voor Uitbreiding Klimaatbestendige Wateraanvoer Midden-Nederland

Definitief

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten
T +31 30 634 57 00
F +31 30 634 59 99
post@hdsr.nl
www.destichtserijnlanden.nl

Colofon

Datum	18 oktober 2022
Projectnummer	21401
Documentnummer	DM1897883
Auteur	Projectteam KWA+
Projectmanager	Peter Hesen
Foto voorkant	Aschwin Snel

Inhoudsopgave

Deel I: Project KWA+ Lopikerwaardroute	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Ligging en begrenzing projectgebied.....	8
1.3 Huidige situatie en knelpunten.....	9
1.4 Doorlopen omgevingsproces en resultaten participatie.....	10
1.5 Beschrijving maatregelen.....	11
1.5.1 Uitgangspunten voor het plan.....	11
1.5.2 Uitwerking naar een technisch ontwerp.....	11
1.6 Effecten op de omgeving en te treffen voorzieningen.....	15
1.6.1 Effecten op waterkwantiteit en waterkwaliteit.....	15
1.6.2 Ruimtelijke inpassing en grondverwerving.....	15
1.6.3 (Mede-)gebruik van het projectgebied.....	16
1.6.4 Omgevingsonderzoeken en te treffen voorzieningen.....	16
1.7 Uitvoering van het werk.....	20
1.7.1 Planning.....	20
1.7.2 Uitvoeringsaspecten.....	20
1.8 Beheer en onderhoud.....	20
1.9 Communicatie en participatie.....	21
1.9.1 Belanghebbenden.....	21
1.9.2 Betrokken stakeholders.....	21
1.9.3 Communicatie tot op heden.....	22
1.9.4 Communicatiedoelstellingen.....	22
1.9.5 Verdere communicatie.....	22
1.9.6 Contactpersoon waterschap.....	23
2 Deel II: Verantwoording	24
2.1 Toetsing van het project aan de wettelijke kaders.....	24
2.1.1 Waterwet.....	24
2.1.2 Besluit Milieueffectrapportage.....	25
2.2 Toetsing aan de beleidskaders van het waterschap.....	25
2.2.1 Deltaplan Zoetwater.....	25
2.2.2 Waterakkoord.....	26
2.2.3 Green Deal.....	26
2.2.4 Legger.....	26
2.2.5 Omgevingswet.....	27
2.3 Verantwoording van de keuzes in het project.....	27
2.3.1 Totstandkoming Voorkeursalternatief (VKA).....	27
2.3.2 Detailuitwerking VKA.....	28
2.3.3 Belangenafweging.....	28
2.4 Benodigde vergunningen en ontheffingen.....	29
2.5 Kabels en leidingen.....	30
3 Deel III: Rechtsbescherming	31
Bijlage A – Uitgangspunten	33

Bijlage B – Te verwachten peilstijgingen t.o.v. zomerpeil.....	35
Bijlage C – Factsheets	(apart document)
Bijlage D – Compensatieplan voor natuur	(apart document)
Bijlage E – Compensatieplan voor landschap	(apart document)

Afkortingenlijst

HVO: Hydrotreated Vegetable Oil (een type biodiesel)

KWA: Klimaatbestendige Water Aanvoer

KWA+: Capaciteitsuitbreiding Klimaatbestendige Water Aanvoer

M.e.r.: Milieueffectrapportage (de procedure)

MER: Milieueffectrapport

NNN: Natuur Netwerk Nederland

NVO: Natuurvriendelijke oever

SBB: Staatsbosbeheer

VKA: Voorkeursalternatief

Wnb: Wet natuurbescherming

Samenvatting

Als het in Nederland langdurig droog is, beschikt het westen van ons land niet over voldoende zoetwater. Conform landelijke afspraken wordt dan extra zoetwater aangevoerd via diverse routes door het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. Deze routes noemen we samen de KWA: Klimaatbestendige Water Aanvoer. Onder de naam 'Capaciteitsuitbreiding Klimaatbestendige Water Aanvoer' (KWA+) worden maatregelen getroffen om meer water door het systeem te kunnen laten stromen.

Eén van de routes van de KWA loopt door de Lopikerwaard, de 'Lopikerwaardroute'. Dit projectplan beschrijft de werkzaamheden die nodig zijn om de doorvoercapaciteit van deze route te verhogen. Het gaat voor een groot deel om het verbreden van watergangen, het verdiepen van watergangen, het gebruik maken van parallelle aanvoerroutes en het tijdelijk (tijdens inzet van de KWA) accepteren van een hoger peil dan het zomerpeil in het geldende peilbesluit. Daarnaast betreffen de maatregelen het aanleggen of vervangen van bruggen, (inlaat)duikers, bodembescherming en oeverbescherming. Voor andere doelstellingen dan het uitbreiden van de capaciteit van de KWA worden een stuw en natuurvriendelijke oevers aangelegd (meekoppelkansen).

Voor een deel van de maatregelen lopen nog onderhandelingen met grondeigenaren. In dit projectplan wordt voor die situaties het ruimtebeslag aangehouden dat hoort bij de uitgangspunten voor de voorgenomen maatregel.

De uitvoering van de maatregelen staat gepland voor de periode zomer 2023 tot en met de zomer van 2024.

De benodigde maatregelen bij het dorp Polsbroek vormen geen onderdeel van dit projectplan. Deze maatregelen worden in het kader van een ander project uitgevoerd en zijn beschreven in een apart (reeds in 2020 vastgesteld) projectplan.

Leeswijzer

In deel I van dit document staan de aanleiding en het doel van het plan. Tevens is een beschrijving van de maatregelen en daarbij horende technische uitgangspunten opgenomen. Ook zijn de afstemming met- en de effecten van de maatregelen op de omgeving beschreven.

In deel II van dit document staat de juridische achtergrond van de maatregelen, een verantwoording van de keuze voor deze inrichtingsvariant en een beschrijving van de benodigde vergunningen beschreven.

De procedures en inspraak- en beroepsmogelijkheden op het projectplan staan uitgewerkt in deel III.

Deel I: Project KWA+ Lopikerwaardroute

1.1 Aanleiding en doel

Als het langdurig droog is en minder water naar de zee stroomt, gaan rivieren in West Nederland tot ver landinwaarts verzilt door het binnendring van zeewater. De inlaat van rivierwater wordt dan op sommige plekken gestaakt, zoals uit de Hollandse IJssel bij Gouda. Het toelaten van verzilt water in een zoetwatersysteem kan namelijk veel schade veroorzaken aan kwetsbare natuur (zoals Natura-2000 gebieden) en agrarische gewassen (zoals bollenteelt en sierteelt). De waterschappen in West-Nederland doen er alles aan om het zoute water buiten de deur te houden en efficiënt om te gaan met het nog beschikbare zoetwater. Maar als echte tekorten ontstaan, vragen zij aan Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) om via diverse routes extra zoetwater aan te voeren. Deze aanvoerroutes noemen we samen de KWA: Klimaatbestendige Water Aanvoer.

De verwachting is dat door klimaatverandering en economische groei de behoefte aan zoetwater toeneemt en de KWA vaker en langduriger ingezet gaat worden. Onder de naam KWA+, gaan we de capaciteit uitbreiden van 7 naar 15 m³/seconde door het systeem te verbeteren en robuuster¹ te maken. Dit doen we door op tien locaties in het gebied van HDSR maatregelen te treffen ter vergroting van aanvoer en doorstroming, en ter vermindering van de overlast voor de omgeving als de KWA in bedrijf is.

Eén van de routes waarlangs het extra water wordt doorgevoerd, loopt door de Lopikerwaard. Het projectplan dat voor u ligt beschrijft de werkzaamheden op het traject van deze 'Lopikerwaardroute' met als doel de doorvoercapaciteit van water door de Lopikerwaard te verhogen. Hiervoor zijn langs een groot deel van de route maatregelen nodig. Het gaat om het verbreden van watergangen, het verdiepen van watergangen, het gebruik maken van parallelle aanvoerroutes en het tijdelijk (tijdens inzet van de KWA) accepteren van een hoger peil dan het zomerpeil in het geldende peilbesluit. Daarnaast betreffen de maatregelen het aanleggen of vervangen van bruggen, (inlaat)duikers, bodembescherming en oeverbescherming. Voor andere doelstellingen dan het uitbreiden van de capaciteit van de KWA worden een stuw en natuurvriendelijke oevers aangelegd (meekoppelkansen).

Voor een deel van de maatregelen lopen nog onderhandelingen met grondeigenaren. In dit projectplan wordt voor die situaties het ruimtebeslag aangehouden dat hoort bij de uitgangspunten voor de voorgenomen maatregel.

De uitvoering van de maatregelen staat gepland voor de periode zomer 2023 tot en met de zomer van 2024.

Rond Polsbroek ligt een flink aantal vernauwingen in de Lopikerwaardroute dicht bij elkaar. Om vaart te maken is voor deze locatie al in een eerder stadium een apart project opgezet. Het desbetreffende projectplan is in 2020 vastgesteld door het bestuur van het waterschap. De uitvoering van de maatregelen rond Polsbroek is gestart in januari 2022 en loopt tot het najaar van 2022.

¹ Dit wil zeggen dat het watersysteem zo wordt ingericht dat het water kan worden doorgevoerd onder alle omstandigheden (dus ook met sterke wind of veel verdamping) en zonder onacceptabele overlast voor de omgeving en de beheerorganisatie van het waterschap.

HDSR is, in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland, sinds 2015 bezig met de voorbereiding van de plannen voor de Lopikerwaardroute. Sinds 2016 is het waterschap in gesprek met belanghebbenden uit de omgeving. Toen is ook een klankbordgroep opgericht, met vertegenwoordigers van diverse gebiedspartijen. In deze klankbordgroep zijn verschillende varianten voor de maatregelen besproken, aangedragen en afgewogen. Het doorlopen omgevingsproces staat beschreven in paragraaf 1.4.

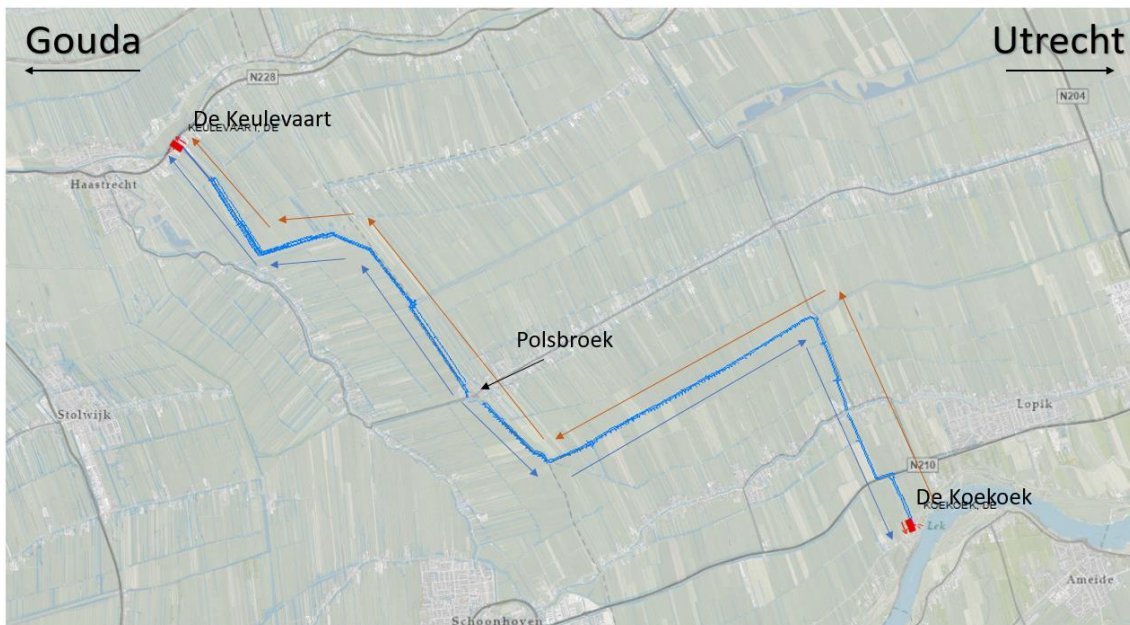
Dit projectplan vormt de juridische basis voor het uitvoeren van de maatregelen. Het beschrijft de ligging en begrenzing van het projectgebied, het ontwerp (welke maatregelen worden toegepast) en de uitvoering. Ook worden de gevolgen voor de omgeving beschreven en de te treffen maatregelen om mogelijke negatieve effecten te verminderen of te voorkomen. Daarnaast wordt in dit plan ingegaan op het doorlopen omgevingsproces, de communicatie en de inbreng die belanghebbenden hebben gehad in het uiteindelijke ontwerp.

1.2 Ligging en begrenzing projectgebied

In Figuur 1 is het projectgebied weergegeven. Het projectgebied bevindt zich op de grens van de provincies Zuid-Holland en Utrecht, en op de grens van de gemeenten Krimpenerwaard en Lopik. Het traject loopt door een agrarisch landschap dat deels is aangewezen als Natuur Netwerk Nederland (NNN) en deels als weidevogelgebied.

Onder normale omstandigheden werkt het watersysteem in de Lopikerwaard als volgt. Aan de zuidzijde van het traject staat gemaal de Koekoek (ten zuidwesten van Lopik), dat overtollig water uit de polder loost op de Lek. Aan de noordzijde van het traject (dat ca. 14 km lang is) staat gemaal de Keulevaart (ten oosten van Haastrecht), dat overmaat aan water loost op de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ). In het midden van de Lopikerwaardroute, bij Polsbroek, zit een peilscheiding in de vorm van twee stuwen, waardoor water ten noorden van deze stuwen wordt afgevoerd naar de GHIJ en ten zuiden hiervan naar de Lek.

Ten tijde van extreme droogte en lage rivierafvoeren - wanneer de KWA wordt ingezet - werkt het watersysteem in de Lopikerwaard anders. Er wordt dan bij gemaal de Koekoek water vanuit de Lek ingelaten en via de hoofdwatgangen in de Lopikerwaard (aangegeven in blauw in Figuur 1) doorgevoerd naar gemaal de Keulevaart. Daar wordt het op de GHIJ gepompt en verder doorgevoerd naar West-Nederland.

Figuur 1 Overzichtskaart projectgebied. Tijdens inzet van de KWA stroomt het water van gemaal De Koekoek door de Lopikerwaard naar gemaal de Keulevaart (oranje pijlen). Tijdens een normale situatie is dat anders (blauwe pijlen).

1.3 Huidige situatie en knelpunten

De huidige KWA heeft een capaciteit van 7 m³/s. Deze capaciteit wordt vergroot naar een robuuste 15 m³/s, om ook in de toekomst West-Nederland van voldoende water te kunnen voorzien en schade aan kwetsbare natuur en agrarische teelten te voorkomen. De Lopikerwaardroute, onderdeel van de KWA, kan momenteel 1,6 m³/s van deze capaciteit leveren en deze moet worden verhoogd naar 5,6 m³/s. Er is dus een capaciteitsvergroting van 4 m³/s nodig in de Lopikerwaardroute

Om de capaciteit van deze route te vergroten zijn verschillende ingrepen langs een groot deel van de route nodig. Zo moeten we langs circa de helft van de route watergangen verbreden en dienen lokaal watergangen verdiept te worden. Ook is het op twee deeltrajecten nodig om gebruik te maken van parallelle aanvoerroutes, waarvan er één verbreed en verdiept moeten worden. Eveneens is het noodzakelijk om - tijdens de inzet van de KWA - peilstijging te accepteren die hoger is dan het zomerpeil in het peilbesluit. Een landbouwbrug en een wandelbrug worden vervangen door exemplaren met een grotere doorstroombopening. Ten slotte is sprake van de aanleg van (inlaat)duikers, bodembescherming en oeverbescherming (tegen stroming en windwerking).

Als meekoppelkans bij de uitbreiding van de capaciteit van de KWA wordt een stuw gerealiseerd, die wateroverlast in de achterliggende polder moet tegengaan. Een andere meekoppelkans die we willen verzilveren is de aanleg van natuurvriendelijke oevers, ter verhoging van de natuurwaarde en de waterkwaliteit van het systeem.

In hoofdstuk 1.5.2 en in de factsheets in Bijlage C staan alle maatregelen per deeltraject beschreven. Belangrijke aandachtspunten bij alle maatregelen zijn dat de bodem stabiel blijft en dat het ruimtebeslag wordt geminimaliseerd (en dus een zo klein mogelijk oppervlakte aan grond verworven hoeft te worden). In Bijlage A wordt nader ingegaan op de gehanteerde uitgangspunten.

1.4 Doorlopen omgevingsproces en resultaten participatie

De verkenningfase van het project is gestart in januari 2015. Tijdens de eerste bewonersavond in 2015 zijn belanghebbenden uit de omgeving op de hoogte gebracht van het project. Tijdens deze bewonersavond is de opgave van het project toegelicht en is gebiedskennis opgehaald. Bij de volgende bewonersavonden lag de nadruk op het laten meedenken en verkennen van mogelijke maatregelen. Zo is er een interactieve kaart ingericht waar de omgeving aandachtspunten en ideeën mee kon geven en zijn er werksessies georganiseerd om oplossingsrichtingen te verkennen. Tijdens de verkenningfase is ook een klankbordgroep in het leven geroepen, waarvoor iedereen zich kon aanmelden. Deze bestond uit afgevaardigden van gemeente Lopik, agrariërs, LTO, Agrarische Natuurvereniging, Gebiedscommissie Utrecht-West en Werkgroep Behoud Lopikerwaard. Deze klankbordgroep had als functie om het waterschap vanuit het gebied te adviseren bij de te nemen maatregelen.

Sterk bepalend voor de haalbaarheid van de oplossingsrichtingen was het opbarstrisico² en het draagvlak voor de benodigde maatregelen. Om dit risico beter te kunnen onderzoeken en om het ruimtebeslag te minimaliseren is de verkenningfase, die oorspronkelijk in 2016 zou worden afgerond, verlengd.

In de verlengde verkenning (2017-2018) zijn samen met de klankbordgroep nadere varianten verkend. In totaal zijn vijf varianten, waarvan twee varianten aangedragen door de omgeving, onderzocht en afgewogen. Hoofdstuk 2.3 gaat in op deze varianten en het afwegingsproces dat hierbij is doorlopen. Uit het afwegen van de varianten is een voorkeur ontstaan voor de zogenaamde maatwerkvariant, die voorgelegd is aan het gebied tijdens een informatieavond in 2018. Nadat de maatwerkvariant goed was ontvangen door het gebied, is deze uitgewerkt tot het definitieve Voorkeursalternatief (VKA) en vastgesteld door het algemeen bestuur van het waterschap (maart 2018).

De vaststelling van de maatwerkvariant luidde de start in van de planuitwerkingsfase. In de planuitwerkingsfase vindt de nadere uitwerking plaats van de maatregelen. Hierbij wordt gekeken op welke locatie langs het traject welke maatregelen precies nodig zijn en hoe de ruimtelijke impact zo klein mogelijk kan blijven. Zo worden mogelijkheden voor verbreding geïnventariseerd, wordt gekeken naar welke omgevingsbelangen spelen in het gebied en hoe invulling gegeven wordt aan compensatie van natuur-, landschappelijke- en cultuurhistorische waarden. Hierover zijn met grondeigenaren waar een grondvraag is, gesprekken gevoerd en is overleg met medeoverheden (gemeenten en provincies) en Staatsbosbeheer. De resultaten van deze gesprekken en de nieuwe inzichten die zijn opgedaan op basis van extra onderzoeken en modelanalyses, zijn verwerkt in de maatregelen. Deze nadere uitwerking van de maatregelen is meermaals voorgelegd aan de klankbordgroep ter advies. Het voeren van de gesprekken en het uitvoeren van onderzoeken en modelanalyses heeft uiteindelijk geleid tot de maatregelen zoals beschreven in voorliggend projectplan.

Ten opzichte van het VKA is een aantal uitgangspunten gewijzigd. Deze wijzigingen zijn voorgelegd aan belanghebbenden in de omgeving. Dit is gebeurd met een nieuwsbrief en aansluitend is hierover een bewonersavond georganiseerd (die digitaal heeft plaatsgevonden vanwege de destijds geldende coronamaatregelen).

² Opbarsten van de bodem kan optreden als de gronddruk naar beneden lager wordt dan de grondwaterdruk naar boven, bijvoorbeeld door het afgraven van grond. In zo'n geval kan een grote hoeveelheid grond omhoog worden gestuwd.

Het doorlopen omgevingsproces heeft een aantal belangrijke gevolgen gehad:

- Met de huidige maatwerkvariant is, in tegenstelling tot eerdere varianten waarbij circa 20 ha grond nodig was, een stuk minder grond benodigd van aangrenzende grondeigenaren. Door in de verlengde verkenning nog twee varianten te onderzoeken kan uiteindelijk worden gekozen voor een variant met een ruimtebeslag van ca. 4 hectare en legt het project een veel minder groot ruimtebeslag op de omgeving.
- Tijdens de droogte van 2018 is gebleken dat een peilstijging in de polders aan weerszijden van de Lopikerwaardroute tijdens inzet van de KWA bij veel agrariërs welkom is in droge tijden. Hierdoor konden we de isolatievariant laten vervallen waarbij het idee was om de doorvoerroute tijdens inzet van de KWA te kunnen isoleren van deze polders (zie ook paragraaf 2.3.1).
- Op sommige plekken worden meekoppelkansen meegenomen. Dit zijn maatregelen die een ander doel dienen, maar goed kunnen worden gecombineerd met de maatregelen voor uitbreiding van de KWA. Het betreft in dit geval een nieuwe stuw op één locatie en natuurvriendelijke oevers (NVO's) op een aantal locaties.

1.5 Beschrijving maatregelen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende maatregelen die nodig zijn om de capaciteitsvergroting te realiseren. Als eerste wordt ingegaan op de uitgangspunten van de maatregelen en vervolgens worden de verschillende maatregelen per deeltraject toegelicht. Deze worden per deeltraject ook toegelicht in de factsheets (Bijlage C), behorende bij dit projectplan.

1.5.1 Uitgangspunten voor het plan

De belangrijkste uitgangspunten voor het project vormen de basis voor het maken van keuzes in de verschillende uitvoeringsrichtingen. De uitgangspunten zijn:

1. Wet- en regelgeving;
2. Eisen ingebracht door het waterschap en omgevingspartijen;
3. Wensen ingebracht door het waterschap en omgevingspartijen.

Voor een toelichting op bovenstaande uitgangspunten, wordt verwezen naar Bijlage A.

1.5.2 Uitwerking naar een technisch ontwerp

De uitgangspunten uit hoofdstuk 1.5.1 zijn in afstemming met de omgeving uitgewerkt tot concrete maatregelen. Omdat het traject waarover de maatregelen nodig zijn een lang traject is, zijn de maatregelen onderverdeeld in verschillende deeltrajecten. In Figuur 2 staan deze deeltrajecten weergegeven met de naamgeving (A1.1 t/m D2). Onderstaand worden de maatregelen per deeltraject in hoofdlijnen beschreven. Een nadere toelichting staat in de factsheets (Bijlage C). De tekeningen van het ontwerp (inclusief dwarsprofielen) van de verschillende deeltrajecten staan niet in dit projectplan maar zijn op te vragen via [kwa@hdsr.nl](mailto: kwa@hdsr.nl).

In hoofdstuk 2.3 staat beschreven waarom voor deze varianten gekozen is. Wat hierin niet beschreven staat is de peilstijging die optreedt t.o.v. het zomerpeil in het geldende peilbesluit tijdens de inzet van de KWA. Op dat moment treedt in de achterliggende polders maximaal tien centimeter peilstijging op en langs de aanvoerroute (nabij Polsbroek en gemaal de Koekoek) loopt dit op tot maximaal vijftien centimeter (boven het zomerpeil). Voor meer informatie over de te verwachten peilstijging tijdens de inzet van de KWA zie de factsheets met de te verwachte peilstijgingen langs de deeltracés en Bijlage B. Omdat de inzet van de KWA als een

calamiteit wordt gezien, en dit na afronding van het project KWA+ niet verandert, is het nemen van (of het aanpassen van) een peilbesluit niet nodig.

Figuur 2 KWA route door de Lopikerwaard opgedeeld in deeltrajecten, inclusief naamgeving van de belangrijkste waterlopen.

Met de huidige maatregelen is onder andere getracht om voor het gebied zo min mogelijk overlast op te laten treden door verhoogde peilen tijdens inzet van de KWA en is rekening gehouden met het risico op oeverafkalving door extra stroming. Eveneens is een van de eisen vanuit de uitgangspunten dat de bodemdaling in het gebied, als gevolg van te lage waterstanden, door de maatregelen niet toe mag nemen. In de factsheets in bijlage C staan de benodigde maatregelen op de kaart.

Op meerdere delen van het traject is het nodig om een beschoeiing of palenrij aan te brengen. Dit staat dan in de tekst aangegeven. Eveneens staat dit beschreven in de factsheets, waarin ook beschreven staat welke partij verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud. De beschoeiingen worden aangebracht in combinatie met de NVO's ter bescherming tegen hoge stroomsnelheden en voor oeverstabilisatie. De palenrij dient alleen voor oeverstabilisatie en zit geheel onder water.

Deeltraject A1

Traject A betreft de Lange Vliet vanaf gemaal de Keulevaart tot Polsbroek en is opgedeeld in 6 delen: A1.1, A1.2, A1.3, A1.4, A1.5 en A2.

Op een groot gedeelte van deeltraject A1 (A1.1 t/m A1.5) is verbreding nodig. De verbreding varieert van een tiental centimeters tot 3 à 4 meter (soms aan beide zijden van de watergang). Daarnaast worden bochten in de watergang gestroomlijnd, waarbij grond in de bochten verwijderd wordt (zie ook factsheets in Bijlage C). De mate van verbreding hangt onder ander af van de huidige breedte van de watergang. Ook is het nodig om langs delen van dit traject een beschoeiing of palenrij te plaatsen ter bescherming van de oever.

Omdat langs één perceel door de verbreding van de watergang het naastgelegen agrarisch perceel te smal wordt om te bewerken, wordt hier een lengtesloot gedempt. Ook wordt door middel van het aanbrengen van grond en een beschoeiing, een plek gecreëerd waar werkvoertuigen kunnen keren.

Nabij Het Gerecht (zie Figuur 2 voor locatie) wordt een nieuwe wandelbrug geplaatst omdat de huidige brug een te kleine overspanning heeft om voldoende doorstroming te garanderen. Het streven is om op dit punt extra aandacht te besteden aan de beleving van het landschap door het opknappen van de picknickplek en het verwerken van een verwijzing naar de touwindustrie in het leuningwerk van de brug. Verder zal een bestaande wandelroute zodanig worden opgewaarderd dat wandelaars via een online platform, al lopend langs de route, op hun smartphone informatie kunnen ophalen over het landschap, de natuur en de cultuurhistorie van de omgeving.

Op dit deeltraject wordt een kade ingericht als kruiden- en faunairijk grasland (zie ook Hoofdstuk 1.6.4 onder NNN-gebied).

Om de benodigde doorvoercapaciteit op dit deeltraject te realiseren, zijn bovenstaande maatregelen nog niet genoeg en is het nodig om ook een al bestaande watergang als parallelle aanvoerroute in te zetten. Deze parallelle aanvoerroute maakt gebruik van de huidige hoofdwatergang in de polder Vlist Oostzijde. Hiervoor is het nodig om (extra) oever- en bodembescherming bij het in- en uitlaatpunt van deze parallelle aanvoerroute aan te brengen. Een verdere verbreding en/of verdieping van deze parallelle aanvoerroute is niet nodig.

Aan de noordzijde van dit deeltraject worden twee meekoppelkansen meegenomen om andere doelstellingen te dienen. Zo wordt een nieuwe stuw geplaatst om de wateroverlast van de achterliggende polder (Klein Keulevaart) te verkleinen en wordt een nieuwe NVO gerealiseerd om de ecologische kwaliteit en waterkwaliteit te verbeteren. Voor een gedetailleerde uitwerking van waar welke maatregelen worden toegepast, verwijzen we naar de factsheets (Bijlage C).

Deeltraject A2

Uitgangspunt is om op dit deeltraject de watergang 4 meter te verbreden. Tevens wordt langs de oever waar een verbreding van de watergang plaatsvindt, de oude beschoeiing verwijderd en een nieuwe beschoeiing geplaatst. Op het zuidelijke deel van het traject, waar geen verbreding van de watergang plaatsvindt, wordt optioneel een aanvullend gedeelte beschoeiing geplaatst (zie ook Bijlage C).

Aan de noordzijde wordt een bocht gestroomlijnd waar de verbreding aan de oostzijde 4 meter is. Het stukje tertiaire watergang langs deze bocht (tussen het eilandje "Het Gerecht" en het agrarische perceel) wordt in de legger aangepast van tertiaire watergang naar primaire watergang. Aanvullend wordt aan de westzijde op dit traject een afsluitbare duiker inclusief oever- en bodembescherming geplaatst die de parallelle aanvoerroute zoals genoemd bij de beschrijving van de maatregelen bij deeltraject A1, van water kan voorzien.

Deeltraject B1

Verbreding en verdieping van de aanvoerroute van dit deeltraject (de Grootte Kerkvliet) bleek niet mogelijk door het grote opbarstrisico. Er is echter wel meer waterdoorvoer nodig om de gewenste capaciteitsvergroting in dit deeltraject te realiseren. Daarom wordt westelijk langs het traject een parallelle aanvoerroute gerealiseerd, waarbij een bestaande sloot aan weerszijden wordt verbreed met 1 tot 4 meter (afhankelijk van huidige breedte van deze sloot) en verdiept met ca. 35 cm. Verder wordt een inlaatduiker inclusief oever- en bodembescherming aangebracht. Deze watergang wordt in de legger aangepast van tertiaire watergang naar primaire watergang. Dit houdt in dat het waterschap onderhoudsplichtig wordt (zie ook paragraaf 2.5 voor uitleg

over de legger). Verder wordt de kade tussen de hoofdwatergang en de parallelle watergang versmald ten behoeve van de capaciteitsdoorvoer. Het gedeelte wat overblijft van de kade wordt verlaagd om voldoende breedte te houden voor rijdend onderhoudsmaterieel. De versmalde en verlaagde kade wordt ingericht en onderhouden als kruiden- en faunarijck grasland, als compensatie voor het verlies aan NNN (zie ook Hoofdstuk 1.6.4 onder NNN-gebied).

De kade die in het verlengde van B1 zuidelijk doorloopt (zie figuur 3), komt ook in eigendom van het waterschap. Het voornemen is om de kade af te plaggen en een bredere natuurvriendelijke oever in te richten aan de oostzijde.

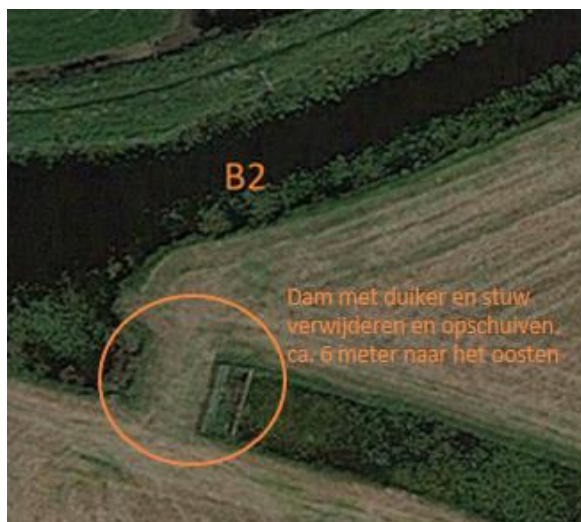
Figuur 3 Kade waarbij NVO wordt aangebracht ten zuiden van traject B1.

Deeltraject B2

Uitgangspunt op dit deeltraject is een verdieping van de watergang van 35 cm en verbreding van drie tot vijf meter (afhankelijk van de huidige breedte van de watergang). Deze verbreding wordt gerealiseerd aan de zuidzijde van de watergang. Ook wordt aan deze zijde een palenrij aangebracht.

De bestaande NVO aan de noordzijde blijft behouden. Langs de noordzijde van de watergang wordt een palenrij geplaatst om te zorgen dat de oevers stabiel blijven. Tot slot wordt de aanwezige landbouwbrug vervangen door een nieuwe brug met een grotere overspanning.

Op dit traject brengen we in de watergang ook nog klei-inkassingen (kleilagen) aan om bodemopbarsting tegen te gaan en wordt een dam met stuw verwijderd en een aantal meter naar het oosten teruggebouwd (Figuur 4). Voor de specifieke maatregelen zie de factsheet in Bijlage C.

Figuur 4 Locatie van dam met stuw in traject B2 (op grens B1 en B2)

Deeltraject C1 en C2

Op deze deeltrajecten vindt herprofilering van de watergang onder water plaats, waarbij de gehele watergang op de benodigde diepte wordt gebracht. Ook wordt langs de noordzijde van dit traject een palenrij geplaatst ter stabilisatie van de oever en wordt in de watergang een zanddek aangebracht ter voorkoming van bodemopbarsting.

Deeltraject D1 & D2

Op deze trajecten zijn geen maatregelen nodig.

1.6 Effecten op de omgeving en te treffen voorzieningen

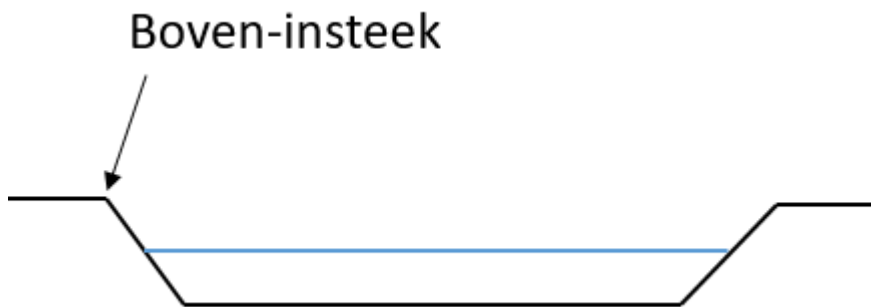
De beschreven maatregelen in hoofdstuk 1.5 hebben verschillende effecten op de omgeving in de Lopikerwaard, zowel tijdens als na de realisatiefase. In dit hoofdstuk worden deze effecten omschreven. Tevens worden maatregelen beschreven die nodig zijn om nadelige gevolgen te mitigeren.

1.6.1 Effecten op waterkwantiteit en waterkwaliteit

De effecten op de waterkwantiteit en waterkwaliteit zijn omschreven in hoofdstuk 2.1 van dit projectplan, verantwoording aan de waterwet.

1.6.2 Ruimtelijke inpassing en grondverwerving

Voor het uitvoeren van de maatregelen binnen het project is ruimte nodig. De gronden, benodigd voor de realisatie van de maatregelen zijn in eigendom van het waterschap, Staatsbosbeheer, provincie Zuid-Holland en verschillende particulieren en bedrijven. De benodigde gronden die het waterschap niet in bezit heeft zullen we aankopen. Van de totaal te verwerven oppervlakte van circa 4 ha, is ongeveer 2 ha in eigendom van Staatsbosbeheer en de overige circa 2 ha is in eigendom van andere anderen (met name agrariërs). Het waterschap wil bij de verwerving de hele verbrede watergang in eigendom krijgen, dat wil zeggen van boven-insteek tot boven-insteek. Zie figuur 4.

Figuur 4 Schematische dwarsdoorsnede watergang waarop de boven-insteek staat aangegeven.

1.6.3 (Mede-)gebruik van het projectgebied

In het projectgebied komt wandel-, kano- en fietsrecreatie voor. Na realisatie van de maatregelen blijft dit (mede)gebruik onveranderd. Voor het agrarisch gebruik geldt dat dit na afronding van het project, met uitzondering van de benodigde gronden voor de capaciteitsuitbreiding, onveranderd blijft.

1.6.4 Omgevingsonderzoeken en te treffen voorzieningen

De te treffen maatregelen hebben mogelijk een impact op verschillende omgevingsbelangen zoals natuur, archeologie en cultuurhistorie. In het kader van de uit te voeren werkzaamheden zijn diverse onderzoeken uitgevoerd. De resultaten staan hieronder beschreven.

Natuur

Soortenbescherming

Er is in 2016 voor het project een bureaustudie naar de aanwezige flora en fauna uitgevoerd, met aansluitend een veldbezoek. Omdat dit onderzoek inmiddels gedateerd is en omdat de maatregelen sinds 2016 per locatie verder zijn uitgewerkt, is met een vervolgonderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) in 2021 nagegaan of de situatie ten opzichte van 2016 wezenlijk is veranderd en wat de effecten van de te nemen maatregelen zijn op beschermde soorten en gebieden. In het rapport uit 2021 is onderzocht wat de effecten van de maatregelen zijn op de (beschermde) soorten in het gebied. De conclusie uit dit onderzoek is dat het verbreden van watergangen leidt tot aantasting van overwinteringsplekken van de heikikker. Hiervoor is een ontheffing nodig, waaruit aanvullende mitigerende maatregelen volgen.

Naar alle waarschijnlijkheid is het nodig om in het broedseizoen werkzaamheden uit te voeren. Als dit het geval is, worden maatregelen getroffen om de plekken waar werkzaamheden plaatsvinden tijdelijk ongeschikt te maken als broedplaats waardoor toch een deel van de werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd kan worden. Dit zal verder uitgewerkt worden in het nog op te stellen ecologisch werkprotocol. Hierin staan voorwaarden genoemd zodat wordt voldaan aan de zorgplicht van de Wnb. De aannemer die het werk gaat uitvoeren werkt met dit ecologische werkprotocol. De werkzaamheden worden begeleid door een onafhankelijk terzake kundig ecoloog.

Voor het overgrote deel van de werkzaamheden zijn de natuurwaarden onderzocht in de hiervoor genoemde onderzoeken. Op een aantal specifieke locaties bij B1 zijn nadat deze onderzoeken zijn gebeurd, aanvullende inrichtingsmaatregelen naar voren gekomen. Om een volledig beeld te hebben van alle natuurwaarden is in de periode

februari-maart 2022 extra natuuronderzoek uitgevoerd op de locaties waar werkzaamheden plaatsvinden en die nog niet onderzocht zijn. Vanwege de hier aangetroffen heikikker worden gepaste vervolgmaatregelen getroffen (ontheffingsaanvraag en mitigerende maatregelen).

Verder is gebleken dat een aantal watergangen leefgebied zijn voor de platte schijfhoren. Voor het uitvoeren van de maatregelen zal ook voor de effecten op deze beschermde soort een ontheffing aangevraagd worden en gepaste vervolgmaatregelen getroffen worden.

Gebiedsbescherming

Natura-2000 gebieden

De voorgenomen ingreep vindt plaats buiten Natura 2000-gebied (dichtsbijzijnde gebied op 2 km afstand van de meest dichtbijgelegen werkzaamheden). Directe negatieve effecten als gevolg van ontwikkelingen in het plangebied (zoals verlies oppervlakte habitatype en verlies oppervlakte leefgebied in Natura 2000-gebieden) zijn daarom uitgesloten. Indirecte effecten zoals veranderingen in de hydrologie, verdroging/vernatting door het verbreden en verdiepen van de watergangen zijn onderzocht. Omdat hydrologische effecten verwaarloosbaar zijn, zijn evenmin effecten op de soorten en instandhoudingsdoelen van de betreffende gebieden te verwachten. In de permanente situatie na realisatie vindt geen toename van stikstofuitstoot plaats. De tijdelijke stikstofuitstoot die de werkzaamheden veroorzaken tijdens de realisatie is vrijgesteld van een vergunningplicht op basis van de huidige wetgeving.

NNN-gebied

Een deel van de maatregelen vindt plaats in het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Er is getracht het NNN zoveel mogelijk te sparen. Toch zal vanwege de verbreding van de watergangen een deel van landoppervlak NNN (verspreid over de provincie Utrecht en provincie Zuid-Holland) verloren gaan. Circa 0,4 ha van het NNN wordt vergraven tot water. Ter compensatie wordt 0,57 ha teruggebracht en herbestemd tot NNN (niet op agrarische grond maar op een kade die momenteel in eigendom is van SBB). Voor het verwijderen en compenseren van het NNN is een compensatieplan opgesteld in afstemming met beide provincies (zie Bijlage D).

Het waterschap zal een kade ten zuiden van Polsbroek (naast B1) in eigendom verkrijgen (momenteel van SBB). Deze kade wordt ingericht als NNN-gebied met natuurbeheertype kruiden- en faunarijk grasland als compensatie. Daarnaast komt ook een andere kade van SBB (naast A1.5, A1.4 en een deel van A1.3) in eigendom van het waterschap. Dit is al NNN-gebied, maar het is nu een groene graskade zonder beheertype. Hier kan het waterschap een kwaliteitsverbetering aanbrengen (en is dus aanvullend op de benodigde compensatieopgave) door hier ook kruiden- en faunarijk grasland in te zaaien en als dusdanig te beheren. Mocht de aankoop van de percelen van SBB niet lukken, dan zal over worden gegaan tot financiële compensatie van NNN. Voor een nadere detaillering van de compensatie en inrichting van het NNN-gebied, zie het compensatieplan in Bijlage D.

Weidevogelgebied

De Lopikerwaard is van oudsher rijk aan weidevogels en heeft een belangrijke functie als leefgebied voor deze vogels. In de provincie Zuid-Holland is compensatie van aantasting van weidevogelgebied noodzakelijk indien sprake is van een significant negatief effect. De provincie Utrecht heeft wat betreft weidevogelgebied geen vastgesteld compensatiebeleid. Er is gekeken naar de effecten van de beoogde maatregelen op het weidevogelgebied (Bijlage D), en dit is besproken met de provincies.

Met het project wordt in totaal ongeveer 1,24 ha weidevogelgebied geraakt. Het verlies van dit oppervlakte wordt als een geringe impact op de aanwezige populatie beschouwd en is daarmee niet significant. Het effect van het project op het weidevogelgebied hoeft daarom niet gecompenseerd te worden.

Archeologie, cultuurhistorie en landschap

Er heeft een archeologisch vooronderzoek en een bureauonderzoek plaatsgevonden. Hierin werd geadviseerd om een verkennend booronderzoek uit te voeren in de zones met (middel)hoge verwachtingswaarde, waarin eventuele archeologische resten kunnen worden bedreigd. Dit verkennend booronderzoek heeft in afstemming met de gemeenten Krimpenerwaard en Lopik plaatsgevonden. De conclusie uit dit onderzoek is dat archeologische begeleiding tijdens de uitvoering geadviseerd wordt. Deze conclusie wordt afgestemd met de gemeenten, Indien nodig wordt tijdens de uitvoering, gewerkt met een door de gemeenten goedgekeurd Programma van Eisen.

Naast archeologie heeft er een cultuurhistorisch vooronderzoek en vervolgonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar het effect van de beoogde maatregelen op cultuurhistorie.

De maatregelen die een effect hebben op de cultuurhistorie van het gebied vinden allen plaats binnen de provincie Zuid-Holland en zijn:

- Het dempen van een lengtesloot nabij traject A1.2 om de percelen bewerkbaar te houden na verbreding van de watergang. Dit heeft effect op het karakter van de verkavelingsstructuur en dient gecompenseerd te worden.
- Het verlagen en versmallen van de Tiendkade naast B1, dit is een voormalige poldergrens. Door gebruik te maken van de parallelle watergang kan deze kade behouden blijven, maar het verlagen en versmallen heeft wel een effect op de cultuurhistorische waarde.

Het verlies aan landschappelijke kwaliteit dat door bovenstaande maatregelen optreedt wordt gecompenseerd zoals besproken met de provincie Zuid-Holland. Een bestaande wandelroute zal zodanig worden opgewaardeerd dat wandelaars via een online platform, al lopend langs de route, op hun smartphone informatie kunnen ophalen over het landschap, de natuur en de cultuurhistorie van de omgeving.

Ook zal in het ontwerp van de te vervangen wandelbrug op traject A1.5 een verwijzing worden opgenomen naar de voormalige touwindustrie (verbouwen van vlas/hennep) in het gebied. Voor een nadere beschrijving van deze maatregelen zie Bijlage E (compensatieplan landschap).

Niet Gesprongen Explosieven

Er is een studie uitgevoerd naar het risico op niet gesprongen explosieven ter plaatse van de werkzaamheden. Hieruit is gebleken dat het projectgebied niet verdacht is op de mogelijke aanwezigheid van niet gesprongen explosieven.

Bodem

Binnen het projectgebied is een bodemkwaliteitsonderzoek uitgevoerd waarbij verdachte deellocaties zijn geïventariseerd. Vervolgens heeft op deze deellocaties een aanvullend bodemonderzoek plaatsgevonden waaruit blijkt dat delen van de grond licht verontreinigd zijn. De grond is echter niet zodanig vervuild dat bodemsanering nodig is. Over het algemeen verschilt de kwaliteit van de bodem per locatie. Dit brengt mogelijk beperkingen met zich mee voor het hergebruik van de grond en zal blijken uit een nog op te stellen grondstromenplan³. Indien de grond verspreid wordt op nabijgelegen percelen, mag dit de bodemkwaliteit van deze percelen niet verslechteren.

Op alle locaties waar werkzaamheden plaatsvinden is bodemonderzoek uitgevoerd, behalve op de locatie van de nieuwe brug tussen B1 en B2 (zie ook factsheets). Indien benodigd (namelijk als daar de natuurvriendelijke oever wordt aangelegd) zal dit onderzoek worden uitgevoerd en de nodige vervolgstappen die blijken uit dit onderzoek genomen worden.

Voor wat betreft asbest is gebleken dat er op een paar locaties kleine hoeveelheden asbest zijn aangetoond. De aangetoonde gehalten asbest zijn echter beneden de grens voor nader asbestonderzoek.

Geluid

Een deel van de projectlocatie - deeltrajecten A1, A2 en B1 - ligt binnen het door de provincie Zuid-Holland en de provincie Utrecht aangewezen Stiltegebied Krimpenerwaard - Alblasserwaard. De werkzaamheden binnen dit project bestaan hoofdzakelijk uit graafwerkzaamheden. Het effect van de maatregelen is besproken met beide provincies. Het geluid dat afkomstig is van de werkzaamheden is van tijdelijke aard en heeft geen permanent effect op het stiltegebied.

Er staan geen woningen in de directe projectomgeving. Voor eventuele tijdelijke geluidsoverlast op de omgeving wordt rekening gehouden door de wettelijke richtlijn te volgen.

Te treffen voorzieningen om de gevolgen te beperken

In bovenstaande paragrafen is beschreven wat het effect van de beoogde maatregelen is op ieder omgevingsaspect. Voor een aantal omgevingsaspecten zullen voorzieningen worden getroffen om de effecten te compenseren.

Het waterschap wil de impact van de te nemen maatregelen op de fysieke leefomgeving zo veel mogelijk verminderen of verbeteren door:

- Het ruimtebeslag van de opgave te minimaliseren.
- Zo min mogelijk weidevogelgebied te verwijderen.
- Zo min mogelijk NNN te verwijderen. Het NNN dat toch verwijderd wordt, wordt gecompenseerd. Ook wordt er gekeken naar een aanvullende kwaliteitsverbetering van een deel NNN (zie Bijlage D).
- De aanleg en/of verbetering van natuurvriendelijke oevers.
- De cultuurhistorische en landschappelijke waarden zoveel als mogelijk te behouden. Het verlies aan cultuurhistorische en landschappelijke waarden wordt gecompenseerd (zie Bijlage E).
- De wandel-, kano- en schaatsrecreatie in het gebied te behouden.

³ Met een grondstromenplan worden de grond- en materiaalstromen van het project in kaart gebracht

1.7 Uitvoering van het werk

1.7.1 Planning

De planning is om in het eerste kwartaal van 2023 de aanbesteding van het werk plaats te laten vinden om een aannemer te contracteren. Naar verwachting zal de aannemer in het derde kwartaal van 2023 met de uitvoering starten. De uitvoering van het werk zal ongeveer één jaar duren. Naar alle waarschijnlijkheid wordt niet overal tegelijkertijd gewerkt, maar worden de werkzaamheden in verschillende fasen uitgevoerd.

1.7.2 Uitvoeringsaspecten

In 2022 wordt het ontwerp voor de maatregelen verder uitgewerkt en worden de concrete werkzaamheden vastgelegd in een contract voor de aannemer. Op basis van de definitieve tekeningen worden de vergunningaanvragen opgesteld en ingediend. Het contract wordt aanbesteed en de aannemer met de beste aanbieding zal het werk volgens de eisen en randvoorwaarden van het contract uitvoeren. Door of in opdracht van het waterschap zal er toezicht worden gehouden op de uitvoeringswerkzaamheden. Daar waar nodig zullen vlak voor uitvoering nog de laatste details van de werkzaamheden met de betreffende grondeigenaren/-gebruikers worden besproken en afgestemd, waarbij zo veel mogelijk rekening wordt gehouden met hun wensen.

De aannemer zal bij de start van de werkzaamheden werkterreinen inrichten. Na afronding van de werkzaamheden zullen de werkterreinen in dezelfde staat teruggebracht worden als voor de werkzaamheden.

Het waterschap is voornemens om de werkzaamheden aan deeltraject C en mogelijk ook delen van A1 vanaf het water uit te voeren vanwege de lastige bereikbaarheid van deze trajecten. De werkzaamheden voor de overige deeltrajecten worden hoogstwaarschijnlijk vanaf de kant uitgevoerd (via aan te leggen werkpaden). Het waterschap is bekend met de relatief slappe ondergrond in het gebied. Er wordt daarmee rekening gehouden door het opnemen van uitgangspunten hieromtrent in het bestek voor de aannemer.

Uitgangspunt is om de overlast voor omwonenden zoveel mogelijk te beperken. Er wordt getracht de grond die vrijkomt bij de werkzaamheden op locatie te hergebruiken in het werk en aldus te werken met een gesloten grondbalans. Bij de aan- en afvoer van materieel en eventueel van grond verwachten we geen verkeershinder voor de omgeving, behalve mogelijk een tijdelijke snelheidsbeperking. Ook verwachten we geen trillingshinder of schade aan wegen als gevolg van de uitvoering. Daarnaast komt de wateraanvoer, -afvoer, en -doorvoer niet in het gedrang door de werkzaamheden. De bereikbaarheid van de percelen in de nabijheid van het werk zullen zoveel als mogelijk worden gegarandeerd en hierover zal met betrokken grondeigenaren- en gebruikers afstemming over plaatsvinden.

Naar alle waarschijnlijkheid zal het niet lukken om alle wandelpaden en kanoroutes open te houden tijdens de werkzaamheden. Een eventuele stremming stemmen we tijdig af met de beheerorganisaties van de routes zodat zij dit duidelijk en tijdig kunnen communiceren aan de gebruikers.

1.8 Beheer en onderhoud

Toekomstig beheer en onderhoud aan de watergangen, kunstwerken ten behoeve van het watersysteem en bodem- en oeverversterigende maatregelen (zoals het beheer en onderhoud van de NVO's en palenrijen) worden in principe door en voor rekening van

het waterschap uitgevoerd (tenzij anders afgesproken met b.v. de – belendende – grondeigenaar of pachter). De verwachting is dat voor de palenrijen geen beheer en onderhoud nodig is en dat deze na verloop van tijd kunnen vergaan omdat de oever dan voldoende stabiliteit heeft. Het beheer en onderhoud van beschoeiingen (waar geen NVO ligt) is voor de aanliggende eigenaar. Beheer en onderhoud van de landbouwbruggen en wandelbrug ligt bij de perceeleigenaar. In de factsheets staat per deeltraject beschreven welke partij verantwoordelijk is voor het beheer en onderhoud van de beschoeiingen en palenrijen.

Naast B1 wordt de parallelle watergang (momenteel een tertiaire watergang) na realisatie van de opgave in de Legger vastgelegd als primaire watergang. Hetzelfde geldt voor een kleine tertiaire watergang (20 m in lengte) gelegen op de overgang van A1 naar A2 tussen het eiland “het Gerecht” en het zuidoostelijk gelegen landbouwperceel. Ook deze wijziging wordt vastgelegd in de Legger. Dit houdt in dat HDSR onderhoudsplichtige wordt van deze watergangen. Verantwoordelijkheden voor het beheer en onderhoud zullen na realisatie in de Legger oppervlaktewateren van het waterschap vastgelegd worden. Uiteraard blijft de eigenaar van het belendende perceel verantwoordelijk voor het onderhoud van de oever.

1.9 Communicatie en participatie

1.9.1 Belanghebbenden

Belanghebbenden in dit project zijn de aangrenzende perceeleigenaren, pachters, partijen met een recht van overpad door het projectgebied, Staatsbosbeheer, gemeenten Lopik en Krimpenerwaard, de provincies Zuid-Holland en Utrecht, Recreatie Midden Nederland, Sportvisserij belangen Delfland (SVBD), Agrarische Natuurvereniging Lopikerwaard, LTO, Gebiedscommissie Utrecht-West, Werkgroep Behoud Lopikerwaard, kanoverhuurders in de regio, en alle grondeigenaren die beïnvloed worden door het hogere peil, dat tijdens de inzet van de KWA wordt gehanteerd.

1.9.2 Betrokken stakeholders

Om de omgeving op de hoogte te stellen en te betrekken bij de plannen is in de verkenning- en planuitwerkingsfase aandacht besteed aan het inventariseren en benaderen van stakeholders. Ook zijn de belangrijkste aandachtspunten vanuit de omgeving inzichtelijk gemaakt. Er zijn verschillende hoofdgroepen stakeholders te onderscheiden:

1. Agrariërs;
2. Natuurterreinbeheerders en overheden;
3. Klankbordgroep Lopikerwaard ⁴

Agrariërs

Een aantal inwoners van de Lopikerwaard (grondeigenaren, bewoners, bedrijven) krijgt te maken met gevolgen van de uitbreiding van de capaciteit van de Lopikerwaardroute. Er is een beperkte groep direct belanghebbend en dat zijn met name de agrariërs/grondeigenaren direct langs de aanvoerroute van de KWA waar verbreding nodig is. Alle grondeigenaren zijn individueel benaderd om hun wensen te inventariseren en deze zijn wanneer mogelijk meegenomen in de plannen.

Natuurterreinbeheerders en overheden

⁴ De klankbordgroep vervult bij de plannen van de KWA+ in de Lopikerwaard de rol van adviseur en intermediair tussen waterschap en gebied.

Deze groep bestaat uit Staatsbosbeheer, gemeente Krimpenerwaard, gemeente Lopikerwaard, provincie Utrecht en provincie Zuid-Holland.

Al in een vroeg stadium is met Staatsbosbeheer gesproken over welke gronden ingezet kunnen worden voor de verbredingen. Een deel van de verbredingen raakt ook een perceel van de provincie Zuid-Holland, waarvoor overleg over aankoop wordt gevoerd.

De KWA route ligt voor een groot deel op de provincie- en gemeentegrens. Hierdoor heeft het project te maken met de provincie Utrecht, provincie Zuid-Holland, gemeente Krimpenerwaard en gemeente Lopik. Belangrijke onderwerpen waar het projectteam over in gesprek is met provincies en gemeenten zijn natuur (NNN-netwerk), cultuurhistorie, ruimtelijke inpassing (bestemmingsplannen) en hoe het project past binnen de wet- en regelgeving en beleidskaders (vergunningen). Deze onderwerpen zijn al deels meegenomen in de verkenningsfase en worden momenteel verder uitgewerkt in de planuitwerkingsfase. Ook zal het projectteam in de vervolgfase met onder andere gemeenten in gesprek gaan over de verkeersontsluitingen en verkeersveiligheid.

In het project is een aantal procedures voorzien naast de procedure voor dit projectplan (conform waterwet), welke zijn beschreven in Hoofdstuk 2.4.

Klankbordgroep Lopikerwaard

De Klankbordgroep Lopikerwaard is in 2016, in de Verkenningsfase van het project, gevormd en bestaat uit afgevaardigden van gemeente Lopik, agrariërs, LTO, de Agrarische Natuurvereniging. De Gebiedscommissie Utrecht-West en Werkgroep Behoud Lopikerwaard zijn 'agendalid'. De Klankbordgroep heeft een adviserende en bemiddelende rol, en brengt lokale kennis in. Sinds de oprichting zijn ongeveer ieder half jaar overleggen geweest. Deze overleggen worden gefaciliteerd door de gemeente Lopik.

1.9.3 Communicatie tot op heden

Het omgevingsproces wat doorlopen is inclusief de communicatie staat beschreven in hoofdstuk 1.4.

1.9.4 Communicatiedoelstellingen

De communicatiedoelstellingen voor dit project zijn als volgt:

- De direct belanghebbenden zijn tijdig en volledig betrokken bij het plan.
- De (in)direct belanghebbenden zijn tijdig en volledig geïnformeerd over de planning van de maatregelen en de gevolgen ervan op hun omgeving.
- De belanghebbenden weten bij wie ze terecht kunnen voor meer informatie en in het geval van vragen.

1.9.5 Verdere communicatie

Voorafgaand aan de vaststelling van het projectplan wil het waterschap de omgeving op de hoogte houden over het project. Zo wordt het projectplan verspreid onder de belanghebbenden en wordt er een bewonersavond georganiseerd tijdens de inspraakperiode. Ook in de aanloop naar de uitvoering van het werk wil het waterschap de omgeving goed op de hoogte houden. Zo zal ook voor start uitvoering nog een bewonersavond worden georganiseerd, waarin aandacht is voor de wijze van uitvoering van de werkzaamheden en de impact hiervan op de omgeving. Tijdens de uitvoering zal het gebied op adequate wijze worden geïnformeerd over de vorderingen en eventuele bijzonderheden.

1.9.6 Contactpersoon waterschap

De adviseur omgeving van het project, Arianne van Trigt is beschikbaar voor vragen en opmerkingen over dit plan per e-mail kwa@hdsr.nl of op telefoonnummer 030 – 6345753. Ook kunt u de tekeningen van het ontwerp (inclusief dwarsprofielen) van de verschillende deeltrajecten en onderliggende onderzoeksrapporten opvragen via kwa@hdsr.nl .

2 Deel II: Verantwoording

2.1 Toetsing van het project aan de wettelijke kaders

In dit hoofdstuk wordt de verantwoording voor de beoogde maatregelen beschreven op basis van wet- en regelgeving en vigerend beleid. Aan de orde komen de Waterwet, het Besluit m.e.r. en verschillende beleidsstukken van het waterschap. Ook wordt ingegaan op de variantenafweging en de benodigde vergunningen voor de uitvoering van het project en de raakvlakken met kabels en leidingen.

2.1.1 Waterwet

De Waterwet is gericht op het voorkomen en – waar nodig – beperken van overstromingen, wateroverlast en watertekort. Deze toepassing van de Waterwet vindt in samenhang plaats met de bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen. Bovendien is de samenhang met maatschappelijke functies van watersystemen van belang bij de toepassing van de Waterwet.

Watertekort en wateroverlast

Het voorliggende plan is gericht op het vergroten van de aanvoer van water via het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) naar het westen van Nederland. Hierdoor wordt in droge tijden een tekort aan zoetwater voorkomen waardoor verzilting van inlaatwater in West-Nederland wordt tegengegaan en schade aan kwetsbare teelten en natuur wordt voorkomen. Met de realisatie van de maatregelen wordt het mogelijk om tijdens de inzet van de KWA extra water door te voeren. Zo kan er in tijden van lage rivierafvoeren en extreme droogte op robuuste wijze extra zoetwater aan West-Nederland worden geleverd.

Een bijkomend effect is dat door de extra wateraanvoer in tijden van droogte, door de hogere waterstanden er minder verdroging optreedt van de achterliggende agrarische percelen in het gebied rondom de KWA-route. Dit draagt bij aan voldoende aanvoer van water bij droogte in het beheergebied van HDSR.

De voorgenomen maatregelen zorgen voor een toename aan waterdoorvoer in het gebied van HDSR. Mocht er plotseling een wolkbreuk in dit gebied plaatsvinden zou dit wateroverlast kunnen geven voor het gebied. Het waterschap heeft waarschuwingssystemen om op zulke momenten adequaat te kunnen reageren. Het waarschuwingssysteem wordt zo ingericht dat een snelle omschakeling (van wateraanvoer naar waterafvoer) mogelijk is. Daarnaast is de peilverhoging die optreedt in het gebied als de KWA aanstaat na het uitvoeren van de maatregelen minder hoog dan wanneer de KWA onder huidige omstandigheden aanstaat (zie Bijlage B voor de te verwachte peilstijgingen). Dit creëert ruimte om bij een zomerse bui het watersysteem om te schakelen van waterdoorvoer naar waterafvoer.

Omdat de inzet van de KWA als een calamiteit wordt gezien, en dit na afronding van het project KWA+ niet verandert, is het nemen van (of het aanpassen van) een peilbesluit niet nodig.

Ecologische en chemische kwaliteit

Inzet van de KWA heeft geen negatieve effecten op de waterkwaliteit. De verblijftijd van het Lekwater in de watergangen van de Lopikerwaardroute is kort, waardoor geen negatieve effecten verwacht worden op de milieu hygiënische kwaliteit van water en waterbodem. Tevens worden als gevolg van de hogere doorstroomsnelheden geen

negatieve effecten verwacht op de milieu hygiënische kwaliteit van water en waterbodem.

Tijdens en direct na inzet van de KWA kunnen zelfs positieve effecten optreden als gevolg van de korte verblijftijd van het water (uitspoeling van algen, verbetering doorzicht, groei van waterplanten). Deze positieve effecten zijn echter van korte duur omdat het direct is gekoppeld aan de snelle doorvoer van Lekwater. De aanleg of verbetering van de natuurvriendelijke oevers (NVO's) heeft ook een positief effect op de waterkwaliteit en ecologie.

Verder verbetert de ecologische en chemische kwaliteit van het water in West-Nederland door de te treffen maatregelen doordat er minder verzilting plaatsvindt.

Maatschappelijke functie van het watersysteem

De maatschappelijke functie van het watersysteem wordt vergroot aangezien de route een verruiming betreft van de huidige KWA-route. Dit systeem is een belangrijke aanvoerroute voor zoetwater in tijden van droogte en voorkomt schade aan teelten en kwetsbare natuur in West-Nederland. Het verruimen van de KWA-route vervult daarmee een belangrijke maatschappelijke functie. Daarnaast blijft het watersysteem in gebruik voor kano- en schaatsrecreatie, behalve in tijden dat de KWA wordt ingezet.

Conclusie

Hiermee is de uitvoering van dit plan in overeenstemming met de doelstellingen van de Waterwet.

2.1.2 Besluit Milieueffectrapportage

Dit projectplan beschrijft de activiteiten voor de benodigde verruiming van de KWA. Voor plannen en besluiten die belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu (kunnen) hebben, wordt vaak een milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Categorieën van activiteiten die hier onder vallen staan benoemd in het Besluit m.e.r. Het verbreden van watergangen is niet een categorie dat in het Besluit m.e.r. genoemd staat. Wel vallen de werkzaamheden onder categorie D16.1 van het besluit omdat er hoeveelheden grond worden weggegraven. De drempelwaarde voor deze categorie van het Besluit m.e.r. betreft een terreinoppervlakte van 12,5 hectare. De voorgenomen ontwikkeling overschrijdt deze drempelwaarde niet. Er is daarmee vanuit het Besluit m.e.r. geen verplichting tot een formele m.e.r.-beoordeling en het opstellen van een milieueffectrapport (MER).

Echter moet ook onder de drempelwaarden onderzocht worden of er sprake is van belangrijk nadelige milieugevolgen die tot het doorlopen van een m.e.r.-procedure zouden moeten leiden. Hiervoor is een vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld die ingediend zal worden bij de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Beide provincies zullen een besluit nemen op deze vormvrije m.e.r.-beoordeling. Dit besluit komt ter inzage te liggen bij de procedure van de ontgrondingenvergunning(en).

2.2 Toetsing aan de beleidskaders van het waterschap

2.2.1 Deltaplan Zoetwater

Voorliggend projectplan levert een bijdrage aan een van de afgesproken maatregelen in het Deltaplan Zoetwater en wordt volledig gefinancierd vanuit het Deltaprogramma. De deltabeslissing Zoetwater en het bijbehorend Deltaplan Zoetwater dragen eraan bij dat Nederland ook in de toekomst in drogere perioden over voldoende zoetwater beschikt, en zorgt daarmee voor een goede leefomgeving en een sterke economie. Verspreid over Nederland betreft het maatregelen voor zuinig gebruik, vasthouden,

bergen en aanvoeren van zoetwater. Zie voor meer informatie www.deltaprogramma.nl.

2.2.2 Waterakkoord

Na afronding van alle maatregelen binnen het project KWA+ wordt het huidige Waterakkoord Kleinschalige Wateraanvoervoorzieningen Midden-Holland 2017, tussen Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en Rijkswaterstaat herzien zodat deze overeenstemt met de aanpassingen die via het project KWA+ zijn doorgevoerd in het watersysteem. Daarbij wordt een nieuwe naamgeving beoogd waarin het oude 'kleinschalige' wordt veranderd in 'klimaatbestendige'.

2.2.3 Green Deal

Zowel de Rijksoverheid als de betrokken waterschappen hebben duurzaamheid (in opdrachtverlening) hoog in het vaandel staan. Voor de waterschappen is dit onder meer opgenomen in de 'Green Deal'. Het project KWA+ werkt volgens deze uitgangspunten, met onder meer aandacht voor zuinig omgaan met energie/grondstoffen, bescherming van natuur, adequaat ruimtegebruik, aandacht voor ruimtelijke kwaliteit en doelmatige investeringen.

Voor de Lopikerwaardroute betekent dit het volgende:

- Er wordt materiaal hergebruikt waar dat kan (bij een deel van de beschoeiingen);
- Hergebruik van grond i.p.v. grond afvoeren;
- NVO's worden aangelegd op plekken waar partijen hier vrijwillig aan mee willen werken. Het waterschap koopt deze gronden aan en verzorgt het onderhoud aan de natuurvriendelijke oevers, tenzij anders afgesproken;
- Er wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van duurzame brandstof (HVO);
- Er wordt zoveel mogelijk geluidsarm materieel ingezet;
- Er wordt gestuurd op een energieneutraal ketenpark (bouwkeet) voor de aannemer;
- Er wordt een contracteis opgevoerd voor de uitvoerende aannemer voor Social Return⁵.

2.2.4 Legger

Naar aanleiding van dit projectplan dient de Legger oppervlaktewateren van het waterschap te worden gewijzigd. In de legger vindt de juridische vastlegging plaats van zaken als de ligging, vorm, afmeting en constructie van wateren of waterkeringen. Ook staan hier de zogeheten kunstwerken in vermeld zoals gemalen, sluizen, stuwen, duikers en bruggen. De legger is bepalend voor de verplichtingen over en weer tussen het waterschap, burgers en medeoverheden op het gebied van het onderhoud en de instandhouding van de waterstaatswerken. De legger wordt gewijzigd na afronding van de realisatie van het project door de wijzigingen in het watersysteem mee te nemen in een periodiek besluit tot een leggerwijziging.

⁵ Dit is een aanpak om meer werkgelegenheid te creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

2.2.5 Omgevingswet

Naar verwachting treedt eind 2022 de nieuwe omgevingswet in. Participatie is hierbij een belangrijke pijler. Vooruitlopend hierop heeft het project reeds in de geest van de Omgevingswet gehandeld door:

- De omgeving al in de verkenningsfase te betrekken door een projectwebsite in te richten, bewonersavonden te organiseren, nieuwsbrieven te versturen, een klankbordgroep in het leven te roepen en direct contact te hebben met belanghebbenden;
- De omgeving mee te laten denken over de oplossingsinrichtingen en maatwerk mogelijk te maken per locatie;
- Oplossingsrichtingen en varianten voor te leggen aan Staatsbosbeheer, provincies, klankbordgroep en gebied ter reactie.

Zolang een projectplan Waterwet niet onherroepelijk is, blijft het oude recht daarop van toepassing als het ontwerp daarvan voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet ter inzage is gelegd. Bij dit projectplan is daar sprake van en blijft het oude recht van toepassing.

2.3 Verantwoording van de keuzes in het project

Er zijn voor het waterschap meerdere mogelijkheden om de doelstellingen te bereiken. Naast het voorkeursalternatief zijn verschillende varianten onderzocht die in deze paragraaf worden beschreven.

2.3.1 Totstandkoming Voorkeursalternatief (VKA)

De verkenningsfase van het project is gestart in 2015. Vertrekpunt was dat in het zuidwestelijk deel van het beheergebied van HDSR, het realiseren van de capaciteitsuitbreiding langs de bestaande KWA route door de Lopikerwaard de voorkeur heeft. Zo is de grondbehoefte het kleinst, blijft de waterkwaliteit van de polders het hoogst, is het watersysteem eenvoudig stuurbaar en robuust en zijn de kosten het laagst. In deze eerste fase lag de focus op het ophalen van kennis uit het gebied en het voorleggen van drie oplossingsrichtingen/varianten met de hoogste haalbaarheid:

1. Maximaal verbreden van watergangen.
2. Verbreden van watergangen en het tijdelijk accepteren van een hoger peil dan het zomerpeil in het geldende peilbesluit.
3. Verdiepen en verbreden van watergangen.

De verbreding van de watergangen varieerde in deze oplossingsrichtingen van 10 tot 25 meter extra breedte.

Sterk bepalend voor de haalbaarheid van de varianten was het opbarstrisico en het draagvlak voor de benodigde maatregelen. Opbarsting van de bodem kan zorgen voor een instabiele bodem en oever, dit wil het waterschap voorkomen. Om de risico's van bodemopbarsting nader te onderzoeken én samen met het gebied nadere varianten te onderzoeken met minder impact op de omgeving, is de verkenningsfase van het deelproject Lopikerwaardroute verlengd.

In de Verlengde Verkenning zijn samen met de klankbordgroep oplossingsrichtingen verder verkend en twee nieuwe oplossingsrichtingen geïntroduceerd. Dit zijn de isolatievariant en de maatwerkvariant:

4. De isolatievariant is een inrichtingsvariant waarbij het KWA-traject in de Lopikerwaard wordt geïsoleerd van de rest van de polder. Deze isolatievariant heeft als voordeel dat een geringer areaal grond nodig is voor verbreding van

sloten en de peilen in het overig deel van de polder niet worden beïnvloed als de KWA in werking treedt.

5. De maatwerkvariant bestaat uit een combinatie van verbreden en verdiepen van watergangen, deel-isolatie van het traject en het aanhouden van hogere peilen op het geïsoleerde gedeelte dan toegestaan in het huidige peilbesluit.

Vervolgens heeft een afweging van de vijf varianten plaatsgevonden op basis van een aantal criteria. Deze afweging is beschreven in het VKA. Het betreffen de volgende criteria:

1. Effecten op omgeving (landbouw, recreatie, landschap);
2. Conditionering (archeologie/cultuurhistorie, milieu, bodem, explosieven, flora/fauna, waterkwaliteit, KRW/Natuurvriendelijke oevers, kabels/leidingen);
3. Juridisch/grondverwerving (vergunningen/procedures, doorlooptijden);
4. Draagvlak (politiek/bestuurlijk, maatschappelijk, meekoppelkansen);
5. Robuust Watersysteem (faalkansen/bedrijfszekerheid, bufferend vermogen);
6. Kosten (investering en beheer- en onderhoudskosten);
7. Planning.

Hieruit is een voorkeur ontstaan voor maatwerk per deeltraject, met een combinatie van verschillende maatregelen: verbreden, verdiepen, tijdelijk accepteren van een hoger peil en ter plaatse isoleren van de route ten opzichte van de rest van de polder. Met dit maatregelpakket wordt getracht zoveel als mogelijk rekening te houden met de effecten op de omgeving. Er is getracht de grondbehoefte zo laag mogelijk te houden, zo min mogelijk overlast op te laten treden door verhoogde peilen tijdens inzet van de KWA en het risico op opbarstende slootbodems acceptabel te laten zijn. Ook wordt er met dit maatregelpakket voldaan aan een belangrijk uitgangspunt van het waterschap: een eenvoudig robuust systeem waar duurzaam beheer en onderhoud mogelijk is.

2.3.2 Detailuitwerking VKA

De inzichten die in de afgelopen jaren zijn opgedaan (waaronder de ervaringen met de inzet van de KWA in 2018) hebben ertoe geleid dat een gedetailleerd beeld is ontstaan welke maatregelen, waar nodig zijn. Dit staat beschreven in een detailuitwerking. Op twee punten is het nodig de uitgangspunten uit de (verlengde) verkenning los te laten:

1. De eerste aanpassing is dat op twee delen van het traject (deel A2 en een deel van A1 en bij B1) het nodig is een deel van de extra capaciteitsuitbreiding te realiseren in de polder door middel van twee parallelle watergangen. Dit is nabij, maar buiten de huidige aanvoerrote van de KWA.
2. Daarnaast is de isolatievariant tijdens de afweging afgefallen. Deze maatregel was ingebracht vanuit de omgeving om wateroverlast in de achterliggende polders tegen te gaan. In de uitwerking is gebleken dat een peilstijging in de achterliggende polders tijdens inzet van de KWA bij veel agrariërs welkom is in droge tijden. Dit in combinatie met de hoge investerings- en onderhoudskosten van de maatregel heeft ertoe geleid om deze maatregel te laten vervallen.

2.3.3 Belangenafweging

Voor de maatregelen die in lijn zijn met het VKA, heeft de belangenafweging langs welke deeltrajecten welke maatregelen nodig zijn al in hoofdlijnen in het VKA en de verlengde verkenning plaatsgevonden. In het VKA is een afweging gemaakt voor drie varianten om de benodigde doorvoercapaciteit te realiseren. Vervolgens zijn in de verlengde verkenning nog twee varianten onderzocht die zijn aangedragen door de omgeving vanuit de klankbordgroep. De uitkomst van de verlengde verkenning is een maatwerkoplossing per deeltraject. Bij de belangenafweging is prioriteit gegeven aan de opgaven van het waterschap als waterbeheerder. In dit geval het vergroten van de

capaciteit van het watersysteem in de Lopikerwaard en het garanderen van de waterveiligheid.

Om te komen tot een maatwerkoplossing is een afweging gemaakt tussen wat technisch mogelijk is, de kosten, duurzaamheid en de omgevings- en landschappelijke wensen. Deze belangen zijn voor een gedeelte complementair, maar kunnen ook tegenstrijdig zijn. Voor het komen tot de keuze voor de maatwerkoplossing is een gefundeerde afweging gemaakt.

Na afronding van het VKA en de verlengde verkenning heeft een belangenafweging plaatsgevonden langs welke zijde van de watergang een verbreding per deeltraject plaatsvindt. De reden waarom voor de huidige locaties is gekozen, is omdat met deze locaties relatief minder grond aangekocht en afgegraven hoeft te worden, natuur- en landschappelijke waarden bewaard blijven en de kosten lager zijn.

Er is gekozen voor de inzet van parallelle watergangen omdat op twee deeltrajecten binnen de huidige watergang de capaciteitsuitbreiding niet gerealiseerd kon worden binnen de gestelde eisen waardoor er onderzoek gegaan is naar een alternatief. Bij de afweging voor de keuze voor de huidige parallelle aanvoerroutes zijn verschillende parallelle aanvoerroutes onderzocht en de daarbij horende maatregelen om de aanvoercapaciteit te realiseren.

De detailuitwerking, de belangenafweging en het loslaten van beide uitgangspunten zijn voorgelegd aan het gebied middels een nieuwsbrief en bewonersavond. Hierbij zijn geen bezwaren uit naar voren gekomen.

2.4 Benodigde vergunningen en ontheffingen

Het waterschap zorgt voor de volgende aanvragen van vergunningen en ontheffingen bij bevoegde gezag instanties:

- Omgevingsvergunning: de omgevingsvergunning is een vergunning voor onder andere bouwen en het uitvoeren van werkzaamheden. Voor de bouw van de bruggen en voor het uitvoeren van werk/werkzaamheden zoals dempen, graven en afdammen is een omgevingsvergunning nodig van de gemeente Lopik en gemeente Krimpenerwaard.
- Bestemmingsplan: uit een planologische scan blijkt dat een aantal van de voorgenomen maatregelen strijdig zijn met de vigerende bestemmingsplannen. Er is een ruimtelijke procedure nodig (handelen in strijd met regels ruimtelijke ordening, onderdeel van de omgevingsvergunning) bij de gemeente Lopik en gemeente Krimpenerwaard, om de activiteiten passend in het bestemmingsplan te maken.
- Wet Natuurbescherming: Voor het verwijderen van overwinteringshabitat en zomerleefgebied van de heikikker en het tijdelijk aantasten van het leefgebied van de platte schijfhoren wordt een ontheffing aangevraagd bij beide provincies. De tijdelijke uitstoot van stikstof tijdens de uitvoering is vrijgesteld op basis van de huidige wetgeving. Daarnaast werkt de aannemer die het werk gaat uitvoeren op basis van een ecologisch werkprotocol. Er wordt gewerkt volgens de zorgplicht uit de Wet Natuurbescherming.
- Ontgrondingenvergunning: voor het afgraven van de bodem en het verbreden van watergangen is een ontgrondingenvergunning nodig bij provincie Utrecht en provincie Zuid-Holland.
- Vormvrije m.e.r.-beoordeling: voor de ontgrondingenactiviteit is een vormvrije m.e.r.-beoordeling opgesteld die ingediend zal worden bij de provincies Utrecht en Zuid-Holland. Beide provincies zullen een besluit nemen op deze vormvrije m.e.r.-

beoordeling. Dit besluit komt ter inzage te liggen bij de procedure van de ontgrondingenvergunning.

Naast bovenstaande vergunningen zijn er ook vergunningen of meldingen nodig voor de tijdelijke situatie. Deze tijdelijke vergunningen en meldingen worden door de aannemer aangevraagd. Hij beschikt over de relevante informatie die bij deze aanvragen moet worden aangeleverd. Denk hierbij aan vergunningen, meldingen en toestemmingen met betrekking tot het tijdelijk bemalen/lozen, grondstromen of het plaatsen van verkeersmaatregelen. De feitelijke lijst met uitvoeringsvergunningen hangt af van de gekozen uitvoeringswijze door de aannemer. Dit kunnen ook vergunningen/meldingen bij het waterschap zijn voor werkzaamheden die niet binnen dit projectplan vallen.

2.5 Kabels en leidingen

Er is onderzoek uitgevoerd om de aanwezige kabels en leidingen binnen het projectgebied zoveel mogelijk in beeld te brengen. Er zijn gegevens opgevraagd bij het KLIC (Kabels en Leidingen Informatie Centrum) en er zijn gesprekken gevoerd met de desbetreffende beheerders. Uit deze onderzoeken is naar voren gekomen dat er geen kabels en leidingen verlegd hoeven te worden. Er liggen wel twee belangrijke leidingen in het projectgebied waarbij we in de uitvoering rekening moeten houden. Dit is een leiding van defensie en een leiding van de Gasunie. De aannemer neemt in de uitvoering de gesprekken met de beheerders over en stemt de uitvoering met hen af. De verwachting is dat de bestaande afnemers ten tijde van de uitvoering geen hinder ondervinden.

3 Deel III: Rechtsbescherming

Zienswijze in de ontwerpfase

Het ontwerp-projectplan heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen van 20 mei 2022 tot en met 1 juli 2022. Belanghebbenden hebben tijdens deze periode hun zienswijze op het ontwerp-projectplan mondeling of schriftelijk kenbaar kunnen maken aan het waterschap. Tijdens deze periode hebben zeven belanghebbenden zienswijzen ingediend.

Definitieve vaststelling projectplan

De ingediende zienswijzen zijn door het waterschap in behandeling genomen. Als een zienswijze gegrond is geacht, is het projectplan daarop aangepast. Alle zienswijzen zijn met de beantwoording gebundeld in een inspraaknota. Het projectplan wordt samen met de inspraaknota door het college van dijkgraaf en hoogheemraden vastgesteld conform het mandaatbesluit van het algemeen bestuur.

Beroep na definitieve vaststelling projectplan

Na vaststelling van het projectplan door het college van dijkgraaf en hoogheemraden kan een belanghebbende beroep instellen, conform artikel 8:1 Algemene wet bestuursrecht. Een belanghebbende dient daartoe binnen zes weken na de bekendmaking beroep in te stellen bij de rechtbank.

Een beroepschrift dient te zijn ondertekend en dient tenminste te bevatten: de naam en het adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het projectplan waartegen het beroepschrift is gericht en de gronden van beroep. Een beroepschrift moet in tweevoud worden gericht aan de Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht, onder overlegging van een afschrift van dit projectplan. Het beroep kan ook digitaal ingesteld worden bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

Op de vaststelling van dit projectplan is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat in het beroepschrift van alle gronden van het beroep kenbaar moeten worden gemaakt. Na afloop van de beroepstermijn van zes weken kunnen geen beroepsgronden meer worden ingediend.

Voor het instellen van beroep is griffierecht verschuldigd van € 184,- voor een natuurlijke persoon en € 365,- voor een rechtspersoon.

Voorlopige voorziening

Aangezien het instellen van beroep geen schorsende werking heeft (dat wil zeggen dat het projectplan direct in werking treedt), kan een verzoek om voorlopige voorziening (schorsing) worden ingesteld indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen dat vereist. Dit verzoek moet worden gericht aan de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, op het bovengenoemde adres. Een voorwaarde hiervoor is dat ook beroep wordt ingesteld.

Voor het verzoek tot voorlopige voorziening is opnieuw griffierecht verschuldigd van € 184,- voor een natuurlijke persoon en € 365,- voor een rechtspersoon.

Nadeelcompensatie

Bij schade die het gevolg is van een rechtmatig genomen besluit of rechtmatig feitelijk handelen, kunnen belanghebbenden op grond van artikel 7.14 Waterwet en de Verordening nadeelcompensatie Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden 2020 een verzoek tot schadevergoeding indienen. Een belanghebbende komt voor een vergoeding in aanmerking, voor zover de schade redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste hoort te blijven en voor zover de vergoeding niet of niet voldoende anderszins verzekerd is. Het verzoek tot vergoeding van de schade bevat een motivering en een onderbouwing van de hoogte van de schade.

Bijlage A – Uitgangspunten

Wet- en regelgeving

Het project moet voldoen aan wettelijke regelgeving. Voor dit project speelt dit onder andere bij de volgende omgevingsaspecten:

- Agrarisch areaal: voor uitvoering van dit project is grond in eigendom van derden benodigd.
- Natuur: verschillende locaties waar een verbreding nodig is behoren tot het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en belangrijke weidevogelgebieden die beschermd zijn vanuit de provinciale Omgevingsverordening Zuid-Holland en de Interim Omgevingsverordening Utrecht. Vanwege de waarde van deze gebieden voor flora en fauna dient aantasting van beschermde gebieden (en de soorten zelf) zoveel mogelijk voorkomen te worden.
- Archeologie, landschap en cultuurhistorie: zowel provincies als gemeenten hebben archeologische, landschappelijke en cultuurhistorische waarden uitgewerkt in beleidskaarten, de provinciale omgevingsverordening of gemeentelijke bestemmingsplannen. Hiermee dient rekening te worden gehouden in de plannen.

Deze lijst is niet uitputtend, maar slechts een deel van de wet- en regelgeving waarmee het project een raakvlak heeft. Het effect van de plannen op de verschillende omgevingsaspecten staat beschreven in paragraaf 1.6.4.

Eisen

De besturen van de Hoogheemraadschappen De Stichtse Rijnlanden en Rijnland hebben de opdracht gegeven om de capaciteit van het KWA-stelsel te vergroten, waarbij duidelijk benoemd is dat dit een robuust KWA-stelsel moet zijn. Na afronding van het project KWA+ moet de KWA aan de volgende criteria voldoen:

- Acceptabele overlast qua waterpeil, stroming, recreatievaart en inspanning HDSR.
- Snel om te schakelen bij heftige neerslag (van wateraanvoer naar waterafvoer).
- De capaciteit moet ook bij de meest ongunstige omstandigheden leverbaar zijn. Dus ook bij:
 - Harde wind uit het westen (opstuwning van het water naar het oosten).
 - Veel verdamping en daarmee een grote eigen watervraag in het beheergebied van HDSR.
 - Veel begroeiing in watergangen (weerstand voor de stroming).
 - Einde onderhoudscyclus baggeren van de watergangen, dus met relatief veel sediment in de watergang.

Het waterschap ziet de inzet van de KWA als maatregel tijdens een calamiteit die volgt uit het calamiteitenprotocol. Dit betekent dat peilen die optreden tijdens de inzet van KWA niet worden vastgelegd in het peilbesluit, omdat ze alleen optreden tijdens een calamiteit. Dit verandert niet na afronding van het project KWA+.⁶

Aanvullend op de criteria van de opdracht die hierboven staan beschreven, zijn de volgende eisen gesteld:

- De kosten van de maatregelen dienen maatschappelijk verantwoord te zijn.
- De waterbodem dient na de maatregelen stabiel te zijn, dat wil zeggen met zo klein mogelijk kans op opbarsting.
- De bodemdaling in het gebied dient door de maatregelen niet toe te nemen.

⁶ In afwijking van hetgeen is beschreven in het VKA.

- Na het verbreden dienen de resterende gronden en watergangen bewerkbaar en/of onderhoudbaar te zijn. Dit geldt in het bijzonder voor de kades die gedeeltelijk vergraven worden.
- De nieuwe oeverinrichting moet stabiel, duurzaam en goed onderhoudbaar zijn, waarbij het risico op oeverafkalving minimaal is.
- Nieuwe oevers worden aangelegd met een talud van 1 op 3 of flauwer waarbij geen constructieve oeverbescherming nodig is. Dit om de aanleg- en onderhoudskosten laag te houden en het risico op oeverafkalving te minimaliseren. Hiervan wordt alleen afgeweken indien de oevers in de huidige situatie al instabiel zijn en/of als er geen ruimte is voor het aanleggen van een minder steile oever.
- De aanvoerroutes van de KWA dienen in onderhoud bij het waterschap te zijn of te komen, zodat het toekomstig onderhoud door het waterschap uitgevoerd kan worden.

Wensen

Er wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de volgende wensen:

- De totale grondbehoefte dient zo laag mogelijk gehouden te worden, waardoor de inkomstenderving en de waardevermindering voor derden van de overblijvende perceelgedeelten zoveel mogelijk beperkt blijven.
- Een verbreding, en de daarmee samenhangende grondbehoefte, wordt bij voorkeur gekozen aan de zijde waar de kopakkers liggen van meerdere aangrenzende eigenaren. Zo wordt getracht de hoeveelheid in te brengen grond per grondeigenaar gelijkmatiger te verdelen.
- Afhankelijk van de kwetsbare periode van bepaalde soorten is het streven om de taluds die worden aangelegd (incl. die van 1:3) in het voorjaar aan te leggen zodat er in het najaar al wat begroeiing op staat, om het risico op oeverafkalving te verkleinen.
- Waar zich reële kansen voordoen om nieuwe natuurvriendelijke oevers aan te leggen, worden deze benut.
- Het behoud van bestaande wandelpaden en kano-routes.

Bijlage B – Te verwachten peilstijgingen t.o.v. zomerpeil

Te verwachten peilstijgingen t.o.v. zomerpeil in het geldende peilbesluit als de KWA aanstaat in de Lopikerwaard t.p.v. de Lopikerwaardroute.

